נר מצוה

גליון הש"ס

לעזי רש"י

תוספי הרא"ש

מסורת הש"ס

אפילו מלא חרדל: **מתני'** משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור והעלייה דם החדר טמא דם העלייה טהור *נמצא בפרוזדור ספקו טמא לפי שחזקתו מן המקור:

גמ' רמי בר שמואל ורב יצחק בריה דרב יהודה תנו נדה בי רב הונא אשכחינהו רבה בר רב הונא דיתבי וקאמרי החדר מבפנים והפרוזדור מבחוץ ועלייה בנויה על שתיהן ולול פתוח בין עלייה לפרוזדור נמצא מן הלול ולפנים ספקו טמא מן הלול ולחוץ ספקו טהור אתא ואמר ליה לאבוה ספקו טמא אמרת לן מר והא אנן שחזקתו מן המקור תנן א"ל אנא הכי קאמינא מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ספקו טמא אמר אביי מאי שנא מן הלול ולחוץ דספקו טמא דדלמא שחתה ומחדר אתא מן הלול ולפנים נמי אימא אזדקרה ומעלייה אתא אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת אידי ואידי ספק הוא ואי בתר חזקה אזלת מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ודאי טהור *תני רבי חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה ורב קטינא אמר אין חייבין עליו על ביאת מקדש ואין שורפין עליו את התרומה להך לישנא דאמר אביי אי בתר חששא אזלת מסייע ליה לרב קטינא ופליגא דרבי חייא להך לישנא דאמרת אי בתר חזקה אזלת מסייע ליה לרבי חייא ופליגא

רש"י

ואפילו מלא חרדל. שאין נוגע בטמא אלא גרגרין שאצל הדפנות ואפ"ה כולו טמא מן התורה: **מתני'** החדר והפרוזדור. בגמ' מפרש היכי קיימי: דם החדר טמא. והייט מקור: ספקו טמא. מספק טמא טומאה ודאית: שחזקתו כו'. במקור מחזקינן ליה ולא אמרינן מעלייה אתא ודמים דעלייה טהורין דמפרוזדור לא אתי דם אלא דמי חדר ודמי עלייה פעמים שהן נכנסין לפרוזדור: **גמ'** חדר מבפנים ופרוזדור מבחוץ. שניהם זה אצל זה בעובי גופה חדר לצד אחוריה ופרוזדור לפניה ותולי רחם למטה באמצע פרוזדור והכך שם דמים יוצאים: ולול פתוח כו'. ודמי עלייה באין לפרוזדור דרך הלול: נמצא. בפרוזדור מן הלול ולפנים לצד החדר: ספקו טמא. דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי דהא כי נוטה מן הלול לפרוזדור כלפי חוץ הוא יורד ויוצא דרך יציאה ואינו חוזר לצד אחוריה. ולקמן פריך ודאי טמא הוי ואמאי קתני ספקו טמא: ספקו טמא. ולא ודאי מדקתני מן הלול ולחוץ ספקו טהור: והא אנן שחזקתו מן המקור תנן. מדקתני חזקתו מכלל דטומאה ודאית קאמר ובמאי מוקמת לה לא מן הלול ולפנים ולא מן הלול ולחוץ דלדידך ליכא טומאה ודאית: מן הלול ולפנים ודאי טמא. ומתניתין מן הלול ולפנים: ספקו טמא. לתלות שהרי שני דמים יוצאין דרך שם דמי החדר ודמי העלייה ולא ידעינן מהי אתא ואע"ג דאיכא לאחזוקי בדם עלייה דאי מחדר אתא לא הוה אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ דהוה נפיק ליה ונוטה דרך יציאת פתח פרוזדור אפ"ה מטמאינן לה מספקא דילמא שחתה ונפלה על פניה ונשתרבב הדם בכל הפרוזדור ובא מצד אחוריה לצד פניה כשיצא מן החדר: דספקו טמא. ולא אמרינן ודאי טהור: אזדקרה. נזקפה לצד אחוריה כגון פרקדנית שקורין סוביי"א ואיכא למימר מעלייה נוטה לפרוזדור והא דלא נפיק ונוטה מפרוזדור דרך פתח בית הרחם וחזר לצד החדר משום זקיפה הוא וכיון דאיכא לאחזוקי הכי והכי הוי ספק ולא ודאי: אי בתר חששא אזלת. דלא מחזקת ליה לדם כמנהגו והילוכו אלא באת לחוש לקורות הטולדות כגון שחתה: אידי ואידי ספקא הוי. דכי היכי דמספקא מן הלול ולחוץ דלמא שחתה איכא לספוקי נמי מן הלול ולפנים דלמא אזדקרה: ואי בתר חזקה אזלת. דמחזקת ליה לדם כמנהג הילוכו ולא חיישינן לאימור שחתה ולאימור אזדקרה: מן הלול ולפנים ודאי טמא. דודאי מחדר אתא דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי ומתניתין דקתני שחזקתו מן המקור נמי מן הלול ולפנים: מן הלול ולחוץ ודאי טהור. ולא אמרינן אימור שחתה והוה ליה ספק לתלות אלא כמנהג מחזקינן ליה ודאי טהור: חייבין עליו. אם נכנסה למקדש דודאי טמאה. ולקמן (יח.) מפרש אי מן הלול ולפנים אי לחוץ: אין חייבין. אבל איסורא איכא אלמא ספק הוא: להך לישנא. דאי בתר חששא אידי ואידי ספקא הוא: מסייע ליה לרב קטינא. דאמר ספקא הוא ומוקמינן בין מן הלול ולפנים בין מן הלול ולחוץ ופליגא דר' חייא אדאביי דהא על כרחיך לאביי להאי לישנא ליכא טומאה ודאי לא שנא לפנים לא שנא לחוץ לא שנא בגג לא שנא בקרקעית דכיון דתלי טעמא בחששא בכולהו איכא לספוקי הכי והכי: להך לישנא. דבתר חזקה מסייע ליה לר' חייא ומתוקמא במן הלול ולפנים: ופליגא

תוספות

אפילו מלא חרדל · למאי דמפרש ר"ת דאין פחות מכביצה מקבל טומאה לאו דוקא מלא חרדל אלא מלא ביצים אלא משום דמדרבנן מקבל טומאה נקט ליה*: פרוזדור · פרוז בלשון יון לפני דור לשון דירה אית דגרס פרוזדור בלע"ז: ודם העלייה · משמע דדם העלייה טהור אפי' הוא ממראה דמים טמאים דאי אין בעלייה מד' מיני דמים טמאים אם כן דם שבפרוזדור אמאי הוי ספק נהי אי הוי מד' מיני דמים אי לאו ודוחק לומר דאיירי בנאבד והייט טעמא דטהור דכתיב ממקור דמיה דוקא דמי מקור דהייט חדר אי נמי דמיה כתיב מקום שמצויין שם הרבה דמים ובעלייה ליכא אלא מין אחד: והתנן שחזקתו מן המקור · ואע"ג דבמתני' קתני נמי ספקו טמא הייט ספקו ודאי טמא כדקתני בהדיא שחזקתו מן המקור והוה מצי לשנויי כגון שנמצא בקרקע פרוזדור כדמשני בסמוך אר' חייא א"נ שמצא קרקע פרוזדור לא הוה קרי ליה ספק: מן הלול ולפנים נמי כו' · פירוש לדבריך שאתה חושש לשינוי אמאי ודאי טמא ניחוש נמי דלמא אזדקרה ומעלייה אתא ותימה דאדרבה כיון דמן הלול ולחוץ אע"פ שמן העלייה הוא בא שם כדרכו חיישינן לדם החדר שהוא רחוק ואין יכול לבא אלא ע"י שחייה משום דרוב דמים מן המקור אתו מ"מ יש לטמא בודאי מן הלול ולפנים ולתלות בדמי החדר המרובים והקרובים יותר מדמי העלייה וע"ק דבפרק לא יחפור (ב"ב דף כד·) א"ר חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ומוכח התם דלרבי חנינא מיירי אפילו בקורבא דמוכחא ואמר אביי אף אנן נמי תנינא כר' חנינא נמצא בפרוזדור ספקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלייה דמקרבה טפי ומאי ראייה מייתי דהא ללישנא דבתר חששא *אזלת לא אזלינן בתר רובא כלל טפי מקורבא אלא אידי ואידי ספקא הוי ואפילו מן הלול ולפנים שדמי החדר רוב וגם באין משם בלא שינוי חיישינן לדמי העלייה שהם מעטים ואינם יכולין לבא שם אלא ע"י אזדקרה וללישנא דבתר חזקה אזלת מטהר מן הלול ולחוץ [illegible] דדמי החדר והא דמטמא מן הלול ולפנים לאו [illegible] אלא משום דבא נמי מן החדר בלא שינוי וקורבא דעלייה לא מוכח כלל דלא חיישינן לאזדקרה ונראה לפרש דכל [illegible] בגג פרוזדור וכן העגין דגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה ומשתפע ועולה ואינו יכול לבא שם מן העלייה אלא ע"י אזדקרה ומן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אפילו מן הלול ולפנים אלא ע"י שחתה ביותר והוא שינוי גדול מזיקור של עלייה כי הלול שדמי החדר יוצאים לפרוזדור הוא נגד קרקע פרוזדור אבל מן הלול ולחוץ משתפע ויורד ובא שם מן העלייה כדרכו ומן החדר בא שם בשינוי גדול יותר ממן הלול ולפנים והשתא פריך שפיר מ"ש מן הלול ולחוץ דספק אף על גב דמן החדר אינו בא שם אלא בשינוי גדול מאד ומן העלייה בא שם כדרכו אלא משום דשחתה רגילות הוא דאי לא רגילות הוא הוי ודאי טהור ואפילו הכי לא בעי למיזל בתר רובא שיהא ודאי טמא מן הלול לפנים נמי אימור אזדקרה דכיון דשחתה רגילות הוא אזדקרה נמי רגילות ואמאי ודאי טמא ואע"ג דרוב דמים מן המקור אין ללכת אחר הרוב כמו מן הלול ולחוץ דלא הוי טמא ודאי אף ע"ג דשחתה הוי רגילות אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת משום דשחתה רגילות הוא כדפרישית אידי ואידי ספקא ואי בתר חזקה אזלת ולא בתר חששא דשחתה לאו רגילות הוא מן הלול ולחוץ ודאי טהור ומ"מ מן הלול ולפנים אע"ג דשחתה לאו רגילות הוא הוי ודאי טמא דממה נפשך על ידי שינוי בא או שחתה או אזדקרה ואית לן למימר דמן החדר אתא משום דחזקת דמים מן המקור באין ומוכח שפיר בלא יחפור מהא לישנא דבתר חזקה דהאי עיקר כדמשמע לישנא שחזקתו מן המקור דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אפילו בקורבא דמוכחא דמן הלול ולפנים ודאי טמא דאזלינן אחר רוב דמים שמן המקור אע"ג דהעלייה מקרבא ומוכח דהא מעלייה בא בשינוי מועט יותר ממן החדר כדפרישית: ואין שורפין עליו את התרומה · תימה כיון דהוי ספק טומאה ברה"ר טהור ודאי וברה"י טמא ודאי ושורפין וי"ל כדפירשתי לעיל (דף ב·) דמסוטה לא ילפינן טומאה דאתיא ע"י ראיית גופה לכן בכל מקום ספק ול"ע במכילתין (דף עא·) גבי דם תבוסה דמשמע דספק יולא מחיים ספק לאחר מיתה ברשות היחיד ספקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ואם תאמר וכיון דלא ילפינן מסוטה טקי. אשה בחזקתה ונטהר אפילו ברשות היחיד ויש לומר משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמר בלא יחפור (ב"ב דף כד·) רוב ומצוי קתמרת ולא חשיב חזקה וקורבה לגבי רובא אלא כפלגא ופלגא:

*וללישנא דבתר חששא אזלינן שחזקתו מן המקור הייט אפילו מן הלול ולחוץ יש לחוש שמא מן המקור בא משום דשחתה הוי רגילות ולא בא אלא ליתני טעם אמאי ספיקו טמא מבחוץ ולשלו אידי ואידי ספיקא הוי: גליון

כאן

מוסף רש"י אפילו מלא חרדל. [illegible] נמצא בפרוזדור. [illegible] לפי שחזקתו מן המקור. [illegible] חייבין עליו על ביאת מקדש. [illegible]